

ოკაიკიანი გარდაუვალი ვნებითი ვპაკის ზმნაის უოკამათა
ნაკომუბა თუკამოზით მორაკში

(შეგჰკითხებოდი თუ შეგჰკითხებიყავი?)

თურმეობით მეორეში ორპირიანი გარდაუვალი ვნებითი გვარის ზმნა სალა-
ტერა ტურო ქართულში ორგვარი სახითაა წარმოდგენილი:

შეგჰკითხებოდი და შეგჰკითხებიყავ, შეგჰკითხებოდი და შეგჰკითხებიყავ, შე-
გჰკითხებოდა და შეგჰკითხებიყო; დავსდგომოდი და დავსდგომიყავ, დავსდგომოდი და
დასდგომიყავ, დასდგომოდა და დასდგომიყო; დავსჯდომოდი და დავსჯდომიყავ, დას-
ჯდომოდი და დასჯდომიყავ, დასჯდომოდა და დასჯდომიყო; გავსჩენოდი და გავსჩე-
ნიყავ, გასჩენოდი და გასჩენიყავ, გასჩენოდა და გასჩენიყო.

სალიტერატურო ქართულში ისტორიულად -ოდ არის გავრცელებული; ასე, მაგალითად, ჭერ კიდევ „ვეფხისტყაოსანში“ -ოდ სუფიქსიანი ფორმებია გა-
ბატონებული:

სული დაიღეს, დაღუმდეს, ორთავე ცეცხლი ს დ ე ბ ო დ ა;

ასმათი შეჰყვა, შევიდა, მათებრ სახმილი ჰ გ ზ ე ბ ო დ ა;

დაუგო ტყავი ვეფხისა, რომელ კვლა მიწყვი ჰ გ ე ბ ო დ ა,

ორნივე დასხდეს, უბნობდეს, რაცა მათ იამებოდა (სტრაჟი 99, 1957 წლის
გამოცემა).

-ოდ სუფიქსიანი ფორმებს აქვს უპირატესობა დ. გურამიშვილის ენაში.

ამჟამად -ოდით წარმოება გაბატონებულია სალიტერატურო ქართულში:
„იყავ“-ით წარმოება სპორადულადღა გვხვდებოდა ძველადაც და ახლაც (მაგალ.,
ვაჟა-ფშაველას, ილიას და ნ. ლომოურის ნაწერებში), ჩვეულებრივია -ოდ სუფიქ-
სიანი წარმოება (მაგალითად: „რომ არ გ ც ო დ ნ ო დ ა, რომ ეგრე უნდა გამო-
ყვანა გუთანსა, რით მოხნავდი მიწასა?“ — ილია, „მე რომ მაშინ წიგნი მ ც ო დ-
ნ ო დ ა და ის ზღაპრები მეკითხნა, ჩემს ბედს ძაღლიც არ დაჰყფდა“. — ილია).

-ოდით წარმოება საესეებით კანონიერია და გაბატონებულია თანამედროვე
სალიტერატურო ქართულში; სალიტერატურო ქართულის ისტორიული ტრა-
დიცია მას უჭერს მხარს, ამდენად, უნდა დარჩეს -ოდით წარმოება.

მაშასადამე, უნდა ვიხმაროთ ერთი -ოდ სუფიქსიანი ფორმა: შეგჰკითხებოდი,
შეგჰკითხებოდი, შეგჰკითხებოდა; დავსდგომოდი, დავსჯდომოდი, გავსჩენოდი, მოვ-
ჰკვდომოდი... დასდგომოდი, დასჯდომოდი, გასჩენოდი, მოჰკვდომოდი... დასდგო-
მოდა, დასჯდომოდა, გასჩენოდა, მოჰკვდომოდა და სხვა და არა: შეგჰკითხებიყავ,
დავსდგომიყავ, დავსჯდომიყავ, გავსჩენიყავ, შეგჰკითხებიყავ, დასდგომიყავ, დასჯდო-
მიყავ, გასჩენიყავ, შეგჰკითხებიყო, დასდგომიყო, დასჯდომიყო, გასჩენიყო და სხვ.